

מעמיקים שורשים – מצמיחים כנפיים

"...כשאהיה גדול אני רוצה להיות אדם עם שורשים וכנפיים"

(אמנון שמש, סופר ומשורר ישראלי, מחנך וחבר קיבוץ מעיין ברוך)

שמואל א' ט"ז – מלך חדש בפוטנציה...

שלב 1 - הקדמה [15 נק']

הנחיות: השיבו באופן קבוצתי על השאלות הבאות

1.

קראו חלק ממאמרה של ד"ר ליאת בסיס – "מדוע מראה חיצוני משפיע עלינו במיון עובדים?"

בכל פעם שאנחנו פוגשים אדם חדש, אנו עסוקים בלגבש עליו רושם. מי יהיה חבר טוב בטירונות? מי יתאים כשותף להגשת עבודה באוניברסיטה? ליד מי כדאי לשבת באוטובוס? הרבה משתנים משפיעים עלינו בגיבוש ההתרשמות - כשאחד השיקולים המשמעותיים הוא המראה החיצוני. המראה החיצוני משפיע גם בתהליכי הקבלה לעבודה - אלא ששם אנו מצפים שהכלים בהם שופטים אותנו יהיו ענייניים ורלבנטיים לדרישות התפקיד ומראה חיצוני אינו חלק מהדרישות המוצהרות.

המראה החיצוני כנושא למחקר אהוב מאוד על החוקרים, ומוצג רבות בכתבי עת נחשבים בפסיכולוגיה. מחקר אחד מצא השפעה של מראה חיצוני כבר בשלב קורות החיים. קורות חיים שכללו תמונה אטרקטיבית זכו באופן עקבי לקבל יותר זימונים לראיונות. ההשפעה היתה בעיקר עבור מועמדים באיכות בינונית. כשדובר על מועמדים איכותיים, למראה האטרקטיבי לא היתה השפעה. ממצאים לגבי ראיונות מלמדים כי מרואיינים בעלי משקל עודף, ובעיקר נשים, מופלים לרעה בראיונות. באחד המחקרים התברר, כי מנהלים בבתי מלון בארה"ב שרצו לגייס מנהלי קשרי לקוחות, הושפעו מהמראה החיצוני בעת שדירגו את ההתאמה לעבודה של המועמד. השפעה זו בלטה עוד יותר עבור המשרות הבכירות של קשרי לקוחות. ממצא זה מרמז כי כאשר יש בתפקיד מרכיב של מפגשים עם אנשים מחוץ לארגון, המנהלים תופסים את המראה כרלבנטי יותר, גם אם זה לא כתוב בצורה מוצהרת בדרישות התפקיד.

לבסוף כדאי להזכיר את הממצאים לפיהם אנשים יפים (ברמות ניהול שוות) גם מרוויחים יותר ומתקדמים מהר יותר, ביחס לעמיתים בעלי כישורים זהים. כלומר - ההטיה ממשיכה גם לאחר שלב המיון לעבודה.

מה הבעיה עם זה?

... הקשר בין הופעה חיצונית לבין תפקוד בעבודה הוא נמוך, ובתפקידים רבים אפסי. כלומר אם הכנסנו, במודע או שלא במודע, את המראה החיצוני לשיקולים שלפיהם קיבלנו את המועמד לעבודה, אנחנו עשויים לפגוע בתוקף מערכת המיון ולקבל אנשים לא מתאימים או לדחות את המתאימים. ... קריטריון של יופי הוא לא קריטריון מקצועי, והעובד יכול לפצות עליו בכישורים אחרים שלו. ...

למה זה קורה?

כמעט כמו כל התופעות הפסיכולוגיות, התשובה היא שילוב בין נטייה מולדת לסביבה מלמדת. אנו נולדים עם משיכה לאסתטיקה, תינוקות מביטים בתמונות פנים זמן ממושך יותר, ככל שהפנים יותר סימטריים ויפים. במקביל, הסביבה דואגת לשווק לנו את היפה כטוב ואת הרע כמכוער. היא עושה זאת למשל באמצעות אגדות, שלגייה לעומת האם החורגת, וסרטים. מחקר שביקש מאנשים לצפות ולדרג את הדמויות הראשיות במאה שוברי הקופות המובילים בשנים 1940-1990 מצא שככל שהדמויות היו יותר מושכות, כך הן נתפסו כמוסריות ומצליחות יותר. כתוצאה מכך נוצר הסטריאוטיפ "יפה הוא טוב" לפיו אנחנו תופסים אנשים יפים כבעלי טוב לב ובעלי תכונות חיוביות אחרות.

כשאנחנו רואים אנשים יפים, אנחנו שופטים אותם כחכמים, מצליחים, מאושרים, מסתגלים, בטוחים בעצמם ואסרטיביים, בהמשך אנחנו עוזרים למציאות הזו להתגשם באמצעות הנבואה המגשימה את עצמה – אנו משדרים לאנשים יפים ציפיות ומתנהגים כלפיהם באופן שתואם את הציפיות שלנו. ...

(מקור – אתר ynet, מומלץ לקרוא את המאמר במלואו).

- א. הציגו, באופן תמציתי, את ממצאי המאמר.
- ב. האם אתם מסכימים עם הטענות במאמר או חולקים עליהן? מדוע?
- ג. האם בחייכם הפרטיים אתם נוהגים כפי שמתואר במאמר?
- ד. מה יותר חשוב בעיניכם – חיצוניות האדם (המראה החיצוני) או פנימיותו (תכונותיו הפנימיות-אישיותיות)? מדוע?
- ה. לדעתכם - מה יותר חשוב עבור מנהיג פוליטי – חיצוניות או פנימיות? נמקו את עמדתכם!

שלב 2 – הסיפור המקראי [25 נק']

לימוד הפשט

1.

קראו את שמואל א' פרק ט"ז, מומלץ ביותר להיעזר באתר [929](#)

א ויאמר ה' אל-שמואל עד-מתי אתה מתאבל אל-שאול ואני מאסתיו ממלך על-ישראל מלא קרנך שמן ולך אשליחך אל-ישי בית-הלחמי כי-ראיתי בבניו לי מלך: **ב** ויאמר שמואל איך אלה ושמע שאול והרגני ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך ואמרת לזבח ליהוה באתי: **ג** וקראת לישי בזבח ואנכי אודיעך את אשר-תעשה ומשחת לי את אשר-אמר אליך: **ד** ויעש שמואל את אשר דבר ה' ויבא בית לחם ויחרדו וקני העיר לקראתו ויאמר שלם בואך: **ה** ויאמר שלום לזבח לה' באתי התקדשו ובאתם אתי בזבח ויקדש את-ישי ואת-בניו ויקרא להם לזבח: **ו** ויהי בבואם וירא את-אליאב ויאמר אך נגד ה' משיחו: **ז** ויאמר ה' אל-שמואל אל-תבט אל-מראהו ואל-גבה קומתו כי מאסתיהו כי לא אשר יראה האדם כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב: **ח** ויקרא ישי אל-אבינדב ויעברהו לפני שמואל ויאמר גם-בזה לא-בחר ה': **ט** ויעבר ישי שמה ויאמר גם-בזה לא-בחר ה': **י** ויעבר ישי שבעת בניו לפני שמואל ויאמר שמואל אל-ישי לא-בחר ה' באלה: **יא** ויאמר שמואל אל-ישי התמו הנערים עוד שאר הקטן והנה רעה בצאן ויאמר שמואל אל-ישי שלחה וקחנו כי לא-נסב עד-באו פה: **יב** וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם-יפה עינים וטוב ראי ויאמר ה' קום משחהו כי-זה הוא: **יג** ויקח שמואל את-קרן השמן וימשח אותו בקרב אחיו ותצלח רוח-ה' אל-דוד מהיום ההוא ומעלה ויקם שמואל וילך הרמתה:

יד ורוח ה' סרה מעם שאול ובעתתו רוח-רעה מאת ה': **טו** ויאמרו עבדי-שאול אליו הנה-נא רוח-אלהים רעה מבעתך: **טז** יאמר-נא אדננו עבדיך לפניך יבקשו איש ידע מנגן בכנור והיה בהיות עליך רוח-אלהים רעה ונגן בידו וטוב לך: **יז** ויאמר שאול אל-עבדיו ראו-נא לי איש מיטיב לנגן והביאתם אלי: **יח** ויען-אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי ידע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תאר וה' עמו: **יט** וישלח שאול מלאכים אל-ישי ויאמר שלחה אלי את-דוד בנך אשר בצאן: **כ** ויקח ישי חמור לחם ונאד וין וגדי עזים אחד וישלח ביד-דוד בנו אל-שאול: **כא** ויבא

מטלת העמקה – תנ"ך 30% - בית היצירה קציר – חטיבת הבוגרים – שנה"ל תש"ף

דוד אֵל-שָׁאוּל וַיַּעֲמֵד לְפָנָיו וַיֹּאמְרָהּ מָאֵד וַיְהִי-לוֹ נִשְׂאָ בָלִים: **כב** וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל אֶל-יִשְׂרָאֵל לְאֹמֶר
וַיַּעֲמֵד-נָא דָוִד לְפָנָיו כִּי-מָצָא חַן בְּעֵינָיו: **כג** וַהֲיָה בְהִיּוֹת רוּחַ-אֱלֹהִים אֶל-שָׁאוּל וְלָקַח דָּוִד אֶת-הַכִּנּוֹר
וַיִּגַּן בְּיָדוֹ וְרוּחַ לְשָׁאוּל וְטוֹב לוֹ וְסָרָה מֵעָלָיו רוּחַ הָרָעָה:

- א. תארו במילים שלכם ובתמציתיות את המתרחש בפסוקים. בתשובתכם התייחסו לשתי קבוצות פסוקים: 13-1, 14-23.
- ב. נראה כי שמואל חושש למשוח מלך חדש. מדוע הוא חושש לעשות זאת לפי הפסוקים? הציעו אפשרות חלופית (שאינה כתובה בפסוקים) לחששו. הסבירו את תשובתכם.
- ג. קראו פס' 6-7. מהו ההבדל בין הראיה האנושית לראיה האלוהית לפי פסוקים אלו? האם אתם מזדהים עם התיאור המופיע בפס' 7 בנוגע להבדל בין הראייה האנושית לזו האלוהית? מדוע?
- ד. לאחר משיחת דוד למלך בידי שמואל שאל המלך סבל מהתקפי "רוח רעה". כיצד הוצע לשאול להתמודד עם התקפי "רוח רעה" אלה?
- ה. לדעתכם – האם האזנה למוסיקה היא דרך טובה להתמודד עם מצבים של הרגשה רעה (פיזית ו/או נפשית)? באילו נסיבות/מצבים אתם נוהגים להאזין למוסיקה?

שלב 3 – קומת הפרשנות [30 נק']

1.

התמודדות עם פרשנות מודרנית כתובה – עליכם להיכנס לאתר 929 [פרק ט"ז](#) ולהתייחס לארבע פרשנויות/הרחבות מתוך הפרשנויות/הרחבות של המחברים הבאים (שמות משפחה): אייזקסון, חסון, הכהן, ברנדס, בן-נון, הנדלזלץ, ברנשטיין. על ההתייחסות לכלול את **הצגת התוכן המרכזי והמתומצת** של הפרשנות/הרחבה וכן את **עמדתכם** ביחס לרעיון המרכזי של כל אחד מהטקסטים הנ"ל.

2.

התמודדות עם פרשנות מודרנית מוקלטת (שמיעה) - עליכם להיכנס לאתר 929 [פרק ט"ז](#) ולהתייחס לאחת מהפרשנויות/הרחבות מתוך הפרשנויות/הרחבות של המחברים הבאים: בני לאו, דוד מנחם. על ההתייחסות לכלול את **הצגת התוכן המרכזי והמתומצת** של הפרשנות/הרחבה וכן את **עמדתכם** ביחס לרעיון המרכזי של כל אחד מהטקסטים הנ"ל.

3.

התמודדות עם פרשנות חז"ל – קראו את שני הקטעים הבאים והשיבו על הסעיפים שאחריהם.

רבי יוסי בן שמס [רבי יהודה איש כפר הבבלי אומר: הלמד מן הקטנים, למה הוא דומה? לאוכל ענבים קהות, ושותה יין מגיתו; והלמד מן הזקנים, למה הוא דומה? לאוכל ענבים בשלות, ושותה יין ישן. רבי אומר: "אל תסתכל בקנקן, אלא במה שיש בו: יש קנקן חדש מלא ישן, וישן שאפילו חדש אין בו".

(מקור: משנה מסכת אבות, פרק ד' משנה כ"ו)

כמו שאמרה בתו של הקיסר [הרומי] לרי יהושע בן חנניה: ואי לחכמה מפוארה כשלך בכלי מכוער!

אמר לה: אביך שם יין בכלי חרס?

אמרה לו: אלא במה נשים?

אמר לה: אתם שאתם חשובים שימו אותו בכלי זהב וכסף.

הלכה ואמרה לאביה [לעשות כן] ושמו את היין בכלי זהב וכסף – והחמיץ.

באו ואמרו לו [לקיסר שהחמיץ היין].

אמר לה לבתו: מי אמר לך כך?

אמרה לו: רבי יהושע בן חנניה.

קראו לו [לבוא]

אמר לו [הקיסר]: מדוע אמרת כך?

אמר לו: כמו שאמרה היא לי אמרתי לה.

אמר לו [הקיסר]: והרי יש [אנשים] יפים שלמדו [ומלאים בחכמה]

[ענה לו]: אילו היו מכוערים – היו לומדים יותר.

(מקור - תלמוד בבלי, מסכת תענית, דף ז' ע"א - ע"ב)

א. על מה המחלוקת בין ר' יוסי לבין רבי [רבי יהודה הנשיא – עורך המשנה]? עם איזו גישה

אתם מסכימים יותר ומדוע?

ב. מה מפריע לבת הקיסר הרומי בראשית הקטע השני?

ג. במה שונה הגישה של בת הקיסר הרומי לגישתו של ר' יהושע בן חנניה? עם איזו גישה אתם

מזדהים יותר ומדוע?

ד. כיצד ניסה ר' יהושע בן חנניה להוכיח את צדקתו? לדעתכם – האם דרך זו אכן מהווה הוכחה

לטענתו/גישתו? מדוע?

מטלת העמקה – תנ"ך 30% - בית היצירה קציר – חטיבת הבוגרים – שנה"ל תש"ף

ה. אילו תובנות על הקשר שבין חיצוניות האדם לפנימיותו עולות בקבוצתכם כתוצאה מלימוד שני הקטעים?

שלב 4 – קומת היצירה [10 נק']

שימו לב – חלק זה הינו אישי ועליכם לצרף את התוצרים של חברי הקבוצה כנספח. בחרו באחת האפשרויות:

- כתיבת מאמר פובליציסטי (מאמר דעה) בו אתם דנים בסיפור משיחת דוד או בגיוס של דוד בן-ישי לשמש כמנגן בבית המלך או במצבו הנפשי של שאול המלך.
- כתיבת שיר / ווקן ספוקן המתייחס לנושא
- אפשרות לתלמיד מגמת אומנות – ציור רלוונטי לנושא – מלווה בהסבר כתוב.
- אפשרות לתלמידי מגמת צילום - צילום רלוונטי לנושא – מלווה בהסבר כתוב.
- אפשרות לתלמידי מגמת קולנוע – צילום סרטון עד 5 דקות הממחז את האירוע
- כתיבת דיווח חדשותי על משיחת דוד או בגיוס של דוד בן-ישי לשמש כמנגן בבית המלך או במצבו הנפשי של שאול המלך.
- אפשרות לתלמידי מגמת ספרות ותיאטרון – כתיבת מחזה על הסיפור

שלב 5 – מורשה להנחיל [10 נק']

חלק זה הינו קבוצתי.

1. עליכם להכין פרזנטציה אותה תצטרכו להעביר לכיתה. הפרזנטציה צריכה לכלול את עיקרי התוכן בהם עסקת במהלך לימוד הפרק. בפרזנטציה ניתן להשתמש במטודות שונות (הרצאה, מצגת, סרטון מקורי, משחק, הצגה ועוד) והיא לא צריכה לעלות על 20 דקות. את הפרזנטציה תצטרכו להעביר לכיתה.
2. עליכם להכין דף (עמוד אחד) ובו תרכזו את עיקרי התוכן – תמצית הסיפור והיבטים רעיוניים וערכיים העולים ממנו. הדף שתכינו ישמש את חבריכם לכיתה לצורך הכנה לבחינה המסכמת של הנושא.

שלב 6 – סיכום ורפלקציה [10 נק']

חלק זה הינו אישי.

- כתבו - מה התחדש לכם במהלך לימוד הפרק (כולל כל הקומות בהם עסקתם)?
- כתבו - מה היה משמעותי במיוחד עבורכם במהלך העבודה על הפרק? מדוע זה היה משמעותי? מה היה פחות משמעותי ומדוע?
- כתבו שאלות פתוחות לדיון העולות בעיניכם מהפרק ו/או מהמטלה. כל חבר בקבוצה מתבקש ליצור שאלה אחת.

בהצלחה ובהנאה!!! למידה מאתגרת ומשמעותית!!!